

ערכין כא

משנה

שור זה עולה ובית זה קרבן, ומת השור ונפל הבית	פטור מלשלם
שור זה עלי עולה ובית זה עלי קרבן, מת השור ונפל הבית	חייב לשלם

צמצום המשנה: אי"ר חייב בר רב: לא שנו אלא דאמר דמי שור זה עלי עולה, אבל אמר שור זה עלי עולה, כיון דאמר זה ומת - אינו חייב באחריותו, עלי להביאו קאמר.

קושי מברייתא: מיתבי:

שור זה עולה - השור הקדש ומועלין בו, מת או נגנב - אינו חייב באחריותו;

שור זה עלי עולה - השור הקדש ומועלין בו, מת או נגנב - חייב באחריותו!

תירוץ: מי אלימא ממתניתין דאוקימנא דקאמר דמי? הי"נ דקאמר דמי.

קושי: והא מדסיפא דקאמר דמי, רישא דלא קאמר דמי! דקתני סיפא:

דמי שור עולה - השור חולין ואין מועלין בו, מת או נגנב - אינו חייב באחריותו אבל חייב באחריות דמיו!

תירוץ:

רישא דאמר יקדיש השור לדמיו	חייב באחריותו!	שור זה עלי עולה - השור הקדש ומועלין בו, מת או נגנב -
וסיפא דקאמר לכשיבאו דמיו יקדשו	אינו חייב באחריותו אבל חייב באחריות דמיו!	דמי שור עולה - השור חולין ואין מועלין בו, מת או נגנב -

קושי: והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם!

תירוץ: אי"ר יהודה אמר רב: הא מני ר"מ היא, דאמר: אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם.

גירסה אחרת: קושי: אמר ליה רב פפא לאבבי, ואמרי לה רמי בר חמא לרב

חסדא: כמאן? כרבי מאיר, דאמר: אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם!

תירוץ: אמר ליה: ואלא כמאן?

גירסה אחרת - ואיכא דמתני לה אהא:

המשכיר בית לחברו ונתנגע, אף על פי שחלטו כהן - אומר לו הרי שלך לפניך,

נתצו - חייב להעמיד לו בית,

הקדישו - הדר בו מעלה שכר להקדש.

קושי: הקדישו הדר בו, היכי מצי מקדיש לה? **אי' כי יקדיש ביתו קאמר** רחמנא, מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו!

תירוץ: הכי קאמר: הקדישו משכיר, הדר בו מעלה שכר להקדש.

קושי: הקדישו משכיר, היכי דייר ביה? במעילה קאי! ותו, מעלה שכר להקדש, כיון דמעל ביה נפיק ל"י שכר לחולין!

תירוץ: דאמר: לכשיבא שכרו יקדש.

קושי: והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם!

תירוץ: אמר רב יהודה אמר רב: הא מני ר"מ היא, דאמר: אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם.

גירסה אחרת: קושי: אי"ל רב פפא לאבבי, ואמרי לה רב מרי בר חמא לרב

חסדא: כמאן? כר"מ, דאמר: אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם!

תירוץ: אמר ליה: ואלא כמאן?

משנה

חייבי ערכין - ממשכנין אותן,

חייבי חטאות ואשמות - אין ממשכנין אותן,

חייבי עולות ושלמים - ממשכנין אותן,

אף על פי שאין מתכפר לו עד שיתרצה, שנאמר: לרצונו, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני.

וכן אתה אומר בגיטי נשים, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני.

יוצאים מן הכלל: אמר רב פפא: פעמים שחייבי חטאות ממשכנין אותן, חייבי עולות אין ממשכנין אותן;

חייבי חטאות ממשכנין אותן	בחטאת נזיר	דכיון דאמר מר: אם גילח על אחד משלשתן - יצא, ואם נזרק עליו אחד מן הדמים - הותר הנזיר לשתות יין וליטמא למתים, פשע בה ולא מייתי
חייבי עולות אין ממשכנין אותן	בעולת יולדת	דחניה : מאי ניהו? דאקדמיה קרא, והאמר רבא: למקראה הקדימה הכתוב!
	בעולת מצורע	דתניא, רבי ישמעאל בנו של רבי יהודה בן ברוקה אומר: כשם שחטאתו ואשמו עיכבתו, כך עולתו עיכבתו. ואף על פי שאין מתכפר לו עד שיתרצה

ת"ר: **יקריב אותו** - מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו? ת"ל: לרצונו, הא כיצד? כופין אותו עד שיאמר רוצה אני.

ד"ן: אמר שמואל: עולה צריכה דעת, שנאמר: **דברט**.

קושי: מאי קמ"ל? תנינא: **אף על פי שאין מתכפר לו עד שיתרצה, שנאמר: דברט**.
תירוץ: לא צריכא דפריש ליה חבריה, מהו דתימא: כי בעינן דעת - מדידיה, אבל מדחבריה לא, קמ"ל: זימנין דלא ניחא ליה דליכפר במידי דלא דידיה.
קושי:

חטאתו ואשמו של פלוני עלי	לדעת - יצא, שלא לדעת - לא יצא
עולתו ושלמיו של פלוני עלי	בין לדעת בין שלא לדעת - יצא

תירוץ: אמר לך שמואל: כי תניא ההיא בשעת כפרה, דאירצי בשעת הפרשה, כי קאמינא אנא - בשעת הפרשה.

ופליגא דעולא, דאמר עולא: לא חילקו בין חטאת לעולה, אלא שחטאת צריכה דעת בשעת הפרשה, ועולה אין צריכה דעת בשעת הפרשה; אבל בשעת כפרה, אידי ואידי לדעת - יצא, שלא לדעת - לא יצא.

	שעת הפרשה	שעה כפרה
שמואל	שניהם צריכים דעת	חטאת צריכה דעת עולה לא צריכה דעת
עולא	חטאת צריכה דעת עולה לא צריכה דעת	שניהם צריכים דעת

קושי על שמואל ועולא: מיתיבי: **חטאתו ואשמו עולתו ושלמיו של פלוני עלי, לדעת - יצא, שלא לדעת - לא יצא!**
תירוץ: שמואל מוקי לה בשעת הפרשה, עולא מוקי לה בשעת כפרה.

דברי רב פפא:

	חטאתו ואשמו של פלוני עלי לדעת - יצא, שלא לדעת - לא יצא	חטאתו ואשמו עולתו ושלמיו של פלוני עלי, לדעת - יצא, שלא לדעת - לא יצא
	עולתו ושלמיו של פלוני עלי בין לדעת בין שלא לדעת - יצא	
שמואל	שעת כפרה	שעת הפרשה
עולא	שעת הפרשה	שעת כפרה

קושי על דבריו: פשיטא!

תירוץ: מהו דתימא: מאי בשעת הפרשה דקאמר שמואל? אף בשעת הפרשה, ואף על גב דהך קמייתא תיובתיה, קמ"ל.

